

Meriajokasniityt

Kuva: Metsähallitus

Veden allakin on niittyjä

Vesikasvin pitkät, heleän vihreät lehdet huojuvat veden virtauksissa vaalean hiekkapohjan yllä. Kasvi on meriajokas, ja se voi muodostaa merenpohjaan kokonaisia niittyjä 1–8 metrin syvyyteen. Nämä niityt ovat vedenalaisen luontomme helmiä, joissa lajien runsaus on suuri. Meriajokkaan nauhamaisten lehtien lomassa kuhisee pikkukaloja, ja hiekkapohjalla elävät monet simpukat, katkat ja muut eläimet. Voi olla vaikea uskoa, että näin rikasta vedenalaista luontoa löytyy myös pohjoiselta Itämereltä, ei vain koralliriutoilta.

Meriajokasniityiltä suojaa hakevia pikkukaloja ovat esimerkiksi kolmipiikki ja kymmenpiikki, hietatokko ja liejutokko sekä siloneula ja särmäneula. Myös sydänsimpukat, sukku-lakotilot, leväkatkat, leväsiirat ja merietanat elävät meriajokasniityjen suojassa. Pohjaan maatuvaa kasviainesta hyödyntävät harva- ja monisukasmadot sekä liejukatka ja liejusimpukka.

Pohjoisella Itämerellä meriajokkaan levinneisyyttä rajoittaa veden matala suolapitoisuus. Suomen rannikolla sitä kasvaa pohjoisimmillaan Porin tienoilla ja idässä Sipooseen asti. Lounais-Suomessa ja Ahvenanmaalla meriajokas on yleinen sille sopivilla paikoilla, joita ovat avoimien rantojen hiekkapohjat.

Meriajokas viihtyy puhtaassa meressä

Itämeren meriajokasniityt kärsivät rehevöitymisestä. Veden samentumisen vuoksi meriajokas ei pysty kasvamaan yhtä syvällä kuin ennen, ja niityt ovat myös aiempaa pienempiä. Hiekkapohjat liettyvät ja meriajokkaan lehdille kasvaa tuhahduttavaa rihmalevää, kun ravinteita on meressä runsaasti tarjolla.

Rehevöitymisestä kärsiviä Itämeren luontotyyppisiä suojelemaan ennen kaikkea maalla tehtävin toimin. Merkittävin keino on maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen, mutta myös yhdyskuntien ja haja-asutuksen jätevesien paremmalle puhdistukselle on edelleen tarvetta. Paikallisesti kalankasvatuksella on suuri merkitys vesien tilalle.

Jokainen meriajokasniitty on turvaamisen arvoinen. Tuhutuneen kasvuston korvautuminen on Suomen rannikolla hidasta, sillä meriajokas ei ole tehokas leviäjä. Se leviää vähäsuolaisissa vesissä yksinomaan kasvustosta irronneiden versojen avulla. Niinpä meriajokkaalle tärkeitä hiekkapohjia tulee varjella hiekanotolta. Myös ruoppaukset uhkaavat meriajokasniittyjä, sillä ruoppauksissa vapautuu ravinteita, vesiolosuhteet muuttuvat, vesi samenee ja näkösyvyys heikkenee. Veneilijä voi edistää meriajokkaan säilymistä välttämällä ankkurointia meriajokasniityillä sekä huolehtimalla käymäläjätteen asianmukaisesta käsittelystä.